

AMB T DE
TARRAGONA

JORDI ROVIRA SORIANO

Tamarit, castell i vila

Els homes de Tamarit van solcar el Mediterrani i mantingueren un port ben actiu

L'enclavament de Tamarit, un promontori sobre el mar en un morrot amb vocació de península a uns set quilòmetres del centre urbà és un dels paratges més singulars del terme de Tarragona. La història l'apropa a la veïna Altafulla però els límits territorials l'inclouen d'ençà 1950 a la demarcació municipal de la capital del Tarragonès. Tamarit és poc més que la silueta del castell retallada en l'horitzó però fins aquella data va ser un poble independent. Els seus habitants, veient el llançament en el què es trobaven immersos i la precarietat dels recursos del seu consistori, optaren per l'annexió amb Tarragona. Des de molt abans, el 1887, Tamarit demanava unir-se al municipi de Tarragona, i ho feia per acord unànime el 1897. Però la resolució de l'assumpte es demorà i encara s'arrossegava el 1939 quan es denegà l'annexió de Tamarit. El 1950 es pactà definitivament el tema que es consumaria el 18

En el segle XVI va ser lloc de pirates; el 1559 pirates argelins amenacen la població amb 22 vaixells

de juliol de 1952 quan es va fer efectiva l'annexió a Tarragona del terme històric de Tamarit conjuntament amb les poblacions de Ferran i Molnàs.

En altre temps Tamarit havia estat una vila marítima amb cases que, aixoplugades pel castell, s'enfilaven per la muntanya veïna. Els seus pobladors van protagonitzar aventures marineres i visqueren sota feu de diversos senyors, el darrer dels quals va ser l'arquebisbe. Per defensar el seu enclavament i els drets dels seus senyors lluitaren i s'enfrontaren a pirates i bandits. En exercici de les seves bones arts de mariners els seus homes solcaren el Mediterrani i mantingueren un port ben actiu.

Tot i que en aquella zona hi va haver poblament prehistòric com testimonien unes antigues eines de sílex trobades en aquell lloc, i probablement un poblat ibèric del que es tenen alguns indicis, seria l'època romana la que començà a donar protagonisme a aquest entorn. Les pedreres que hi ha al seu voltant, entre les que

es compta la gran del Mèdol, la Torre dels Escipions, i les múltiples vil·les que es localitzen a les rodalies configuren un passat romà ben actiu en aquesta zona.

Tamarit va començar essent un enclavament estratègic que a la reconquesta encapçalà des del mar la frontera del Gaià que va terra endins semblant una línia de castells i torres que vetllaven els confins dels móns cristià i musulmà. El 1049 Bernat Sendret de Gurb, senyor de Tamarit de Mar, el ven a Ramon Berenguer I comte de Barcelona. El 1339 Tamarit passa al patrimoni de la mitra, situació que es mantingué fins inicis de segle XX.

En el segle XVI Tamarit va ser lloc de pirates. Són especialment coneguts els episodis del 1559 quan pirates argelins amenacen la població amb 22 vaixells i el 1561 encara que només amb cinc barques intenten apoderar-se de la vila.

En els segles següents Tamarit es debilità, malalties associades als aiguamolls propers, forçaren trasllats de població a localitats veïnes: el Catllar, Altafulla, Torredembarra, o Mas Rabassa. En el segle XIX el Castell de Tamarit quedà en ruïnes i es succeïren propostes per donar-li un nou ús. S'interessaren per ell diverses ordes religioses com els cartoixans que acabaren anant a la Cartuja de Miraflores a Burgos. I també els Jesuïtes que van endegar gestions amb l'arquebisbe de Tarragona per adquirir-ne la propietat amb el propòsit de convertir el lloc en casa de repòs i convalescència, però l'operació es frustrà.

Un poble per dues mil pessetes

El destí final però seria un altre. Ja que la propietat del castell i també de les cases immediates passaria a mans d'un mecenes americà. Els veïns que encara tenien propietats en el recinte foren pregats de vendre al nou propietari majoritari, i alguns rebren només unes infimes quantitats. Hi ha testimonis de gent que vengueren casa seva per 15 duros. Per estimular les voluntats dels legítims propietaris es va fer fins i tot córrer el rumor que a Tamarit hi havia fantasmes. L'artífex de la venda de Tamarit va ser en Joan Ruiz i Porta (1866-1934) arxiver que fou de la Mancomunitat de Catalunya. Impulsor d'infinidat d'iniciatives vinculades a la cultura i el turisme de Tarragona, Ruiz va posar en contacte l'arquebisbat que era el propietari majoritari de Tamarit amb el milionari nord-americà Charles Deering (1852-1927). Les gestions es van fer primerament amb l'arquebisbe Antolín López Pealáez (1866-1918) que consentí la venda el 1916. Testimonis d'època declararen el preu que s'havia satisfet per l'operació de compra de totes les cases dels particulars: unes 2.000 pessetes. El castell i l'església es pagaren a part. La mort prematura d'aquest prelat va fer trontollar les expectati-

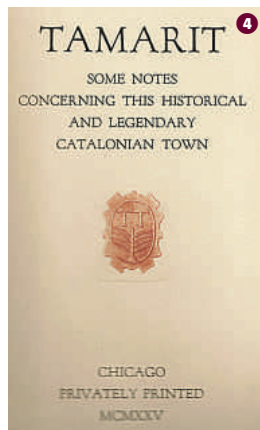
ARXIU JORDI ROVIRA

ARXIU JORDI ROVIRA

ARXIU JORDI ROVIRA

ARXIU JORDI ROVIRA

ves que Ruiz tenia, pel què feia al reconeixement dels seus "bons oficis". Així que, més tard, Ruiz es posà en contacte amb l'arquebisbe Vidal i Barraquer per fer-li avinent que rebria de bon grat un agraïment formal per la seva intervenció en les gestions que culminaren en la transacció. Ruiz i Porta va escriure un magnífic llibre avui raríssim pel seu ínfim tiratge –uns quaranta exemplars– i pel fet que es distribuï només entre familiars i amics de Mr. Deering sobretot als Estats Units. S'edità a Chicago sota el títol en anglès *Tamarit, algunes notes concernents aquesta històrica i llegendària ciutat catalana* (1925), i en ell Ruiz i Porta s'esplaiava explicant sobretot feixugues històries de l'enclavament medieval. En la

El castell va ser adquirit i reformat pel milionari nord-americà Charles Deering (1852-1927)

dedicatòria que encapçala aquest volum es llegeix "A Mr. Charles Deering, el enamorado de Cataluña, que con una abnegación ejemplar, llevado por su entusiasmo por el arte y de su sentimiento por la belleza, ha construido, en Sitges, aquel alcázar maravilloso, que se llama Maricel, y ha adquirido, por mi conducto, las ruinas de la histórica ciudad de Tamarit, realizando el prodigio de volver las cosas muertas a las cosas vivas".

Tamarit va ser restaurat considerablement, fent créixer els seus murs de nou, i elevat les torres que li confereixen l'aspecte d'avui. Deering va encarregar el projecte de fer renéixer Tamarit al pintor, amic i protegit Ramon Casas (1866-1932). Sota la seva direcció es rehabilità la vila closa. És a dir, el nucli emmurallat, destinant-se la part més important a residència d'estiu de la família Deering, així com vivendes per a convidats entre els quals hi va haver artistes que hi residien temporades. Els hereus de Deering van acabar venent la propietat que avui es manté en mans privades.♦

1. El castell de Tamarit

2. Imatge de Tamarit abans de les obres de reconstrucció

3. Tamarit els anys 1930

4. Portada del llibre que edità Deering amb text de Ruiz i Porta